

# Työllisyys-, sosiaali- ja terveyspolitiikka



Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä

2006:9

ISSN 1236-2123

ISBN 952-00-2063-2 (PDF)

Helsinki 2006



Kuva ©Kari Rissa

## TYÖLLISYYS-, SOSIAALI- JA TERVEYSPOLITIikka

Esipuhe .....	4
Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka.....	6
Tasa-arvo.....	18
Terveyspolitiikka.....	22
Tapahtumakalenteri .....	30
Yhteystiedot.....	34

# ESIPUHE

Euroopan unionin suurin haaste on unionin työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen. Suomi ei näe vahvaa kilpailukykyä ja hyvää sosiaaliturvaa toisiaan poissulkevana. Päinvastoin, Suomen ja muiden Pohjoismaiden esimerkit osoittavat, että vahva hyvinvointiyhteiskunta on nimenomaan kilpailukykyä vahvistava tekijä. Myös globalisaatio tulee nähdä hyvinvointia ja tuottavuutta tukevana tekijänä. Se tuo kuitenkin mukanaan myös haasteita, joihin voidaan vastata panostamalla kestävään kehitykseen. On tärkeää kiinnittää riittävästi huomioita globalisaation aiheuttamien muutosten hallintaan.

Euroopan unionin jäsenmaiden ongelmat ja haasteet ovat hyvin samansuuntaisia. Aktiivinen vastaaminen niin globalisaation, teknologisen kehityksen kuin väestön ikääntymisen aiheuttamiin muutoksiin edellyttää työllisyys-, sosiaali- ja terveyspolitiikkojen kehittämistä yhteiskunnallista muutosta tukevaksi kokonaisuudeksi. Minkään sektorin tai jäsenmaan toimet eivät yksin riitä. Muutoksen hallinta on mahdollista vain yhteistoiminnassa hallitusten, työmarkkina- ja kansalaisjärjestöjen kesken.

Ihmisten elinajanodotteen kohoaminen on merkittävä saavutus eurooppalaisissa yhteiskunnissa. Sen mukanaan tuomat muutokset vaativat kuitenkin jäsenmailta toimenpiteitä, jotka ulottuvat sosiaaliuudistuksista ja tasa-arvopolitiikasta maahanmuuttokysymyksiin.

Uskomme, että kattava sosiaaliturva, laaja-alainen terveyden edistäminen ja suojeleminen, työelämän kehittäminen ja vähempiosaisista huolehtiminen ovat unionin tulevaisuuden keskeinen voimavara.

Toivotamme kaikille työllisyys-, sosiaali- ja terveyspolitiikan kanssa työskenteleville kollegoille sujuvaa ja tuloksellista yhteistyötä puheenjohtajakautemme aikana. Vain yhdessä voimme saavuttaa hyviä tuloksia koko Euroopan unionin paremman tulevaisuuden hyväksi.



Tarja Filatov  
Työministeri



Tuula Haatainen  
Sosiaali- ja terveysministeri



Liisa Hyssälä  
Peruspalveluministeri

# TYÖLLISYYS- JA SOSIAALIPOLITIIKKA

6



## GLOBALISAATIO JA VÄESTÖRAKENTEEN MUUTOS

Suomen EU-puheenjohtajakauden keskeisiä aiheita on Euroopan menestyminen globaalissa kilpailussa. Työllisyyttä, sosiaalipolitiikkaa ja terveyttä koskevissa asioissa pääteema on vastaaminen globalisaation haasteisiin ja väestörakenteen muutoksiin. Teema on myös Helsingissä 6.–8.7.2006 pidettävän epävirallisen työ-, sosiaali- ja terveysministerien kokouksen keskeinen aihe. Suomi kutsuu poikkeuksellisesti kolmen sektorin ministerit epäviralliseen kokoukseen keskustelemaan yhteisestä aiheesta. Kaikkia kolmea sektoria tarkastellaan niin, että sukupuolinäkökulma on keskusteluissa valtavirtaistettu.

Komission tiedonannon väestörakenteen muutosten aiheuttamista haasteista odotetaan ilmestyvän Suomen puheenjohtajakaudella. Puheenjohtaja haluaa edistää seuraavia tärkeitä politiikan välineitä, jotta globalisaation ja väestörakenteen muutoksen tuomiin haasteisiin voidaan vastata:

» *Työelämän kehittäminen nostaa työn tuottavuutta*

Euroopan hyvinvointi vaatii kestäväää ja nopeaa talouskasvua. Tämä taas edellyttää työllisyysasteen nostamista. Euroopan väestön ikääntyessä huomiota on kiinnitettävä enenevässä määrin myös työn tuottavuuteen.

Työn tuottavuutta voidaan parantaa panostamalla työelämän laatuun. Työn laatu nousee, kun työntekijöille annetaan mahdollisuus vaikuttaa työnsä sisältöön. Työn laatua edistetään myös kehittämällä työpaikkatason työtapoja ja työn organisointia.

Tavoite on lisätä työtyytyväisyyttä ja työntekijöiden sitoutumista työhönsä. Kehittämistoimet tukevat työllistymistä ja kannustavat työntekijöitä pysymään pitempään työelämässä. Päämäärä saavutetaan yhteisön, jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten yhteistyöllä.

On myös tärkeää, että tieto hyväksi koetuista kehittämistoimista ja parhaat käytännöt saadaan mahdollisimman monien työpaikkojen ulottuville.

» *Työn vetovoiman lisääminen pidentää työuraa*

Euroopan unionin jäsenmaat ovat viimeisten kymmenen vuoden aikana uudistaneet laajasti sosiaalisia tulonsiirtoja ja palvelujärjestelmiä koskevaa lainsäädäntöään. Tavoitteena on ollut työuran pidentäminen ja eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen. Samalla on pyritty turvaamaan miesten ja naisten yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeudet työelämässä.

Yksilöille ja organisaatioille kohdistetut, eläketurvan karttumiseen ja muuhun sosiaaliturvaan sisällytyt kannusteet ovat keskeisiä keinoja myöhentää eläkkeelle hakeutumista. Taloudellisten kannusteiden rinnalla yhtä tärkeää on ylläpitää ja parantaa henkilöstön työ- ja toimintakykyä sekä edistää aktiivista ikääntymistä.

» *Parempi työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on ratkaisevaa*

Perheen perustaminen on tärkeä elämän käännekohta. Se liittyy kahdella tavalla yksilön ja työmarkkinoiden suhteeseen: perheen perustamisen ajankohta riippuu yksilön työsuhteen luonteesta, mutta toisaalta se määrittää yksilön kiinnittymistä työmarkkinoihin. Perheen perustamiselle olisikin pyrittävä tarjoamaan ennen kaikkea mahdollisuus sekä mahdollisimman suotuisa ympäristö jäsenmaiden yhteistyön ja kokemusten vaihdon kautta. Lisäksi olisi luotava toimivia ja yksilöllisiä hoivapalveluja, jotta työssä jatkaminen onnistuisi. Työssäkäynnin ja



Kuva © Jukka Sääkinen

perhe-elämän yhteensovittamista olisi tuettava laajemmin erilaisin osa-aikatyö- sekä vuorotteluratkaisuin. Samanlaisilla toimilla olisi mahdollista kannustaa työntekijöitä huolehtimaan ikääntyneistä lähiomaisistaan. Myös miesten osallistumista perheen arjesta huolehtimiseen tasapuolisina kumppaneina tulee edistää.



## TYÖLLISYSPOLITIIKKA

Suomen tavoitteena on puheenjohtajakaudellaan virittää keskustelua työn tuottavuudesta ja työn laadusta kevään Eurooppa-neuvoston päätösten mukaisesti. Samalla Suomi jatkaa Itävallan kaudella aloitettua keskustelua työelämän joustojen ja työelämän turvallisuuden välisestä tasapainosta. Puheenjohtajamaa painottaa työelämän laadun parantamista keinona nostaa työllisyysastetta, turvata työvoiman saatavuus, edistää yritysten sopeutumiskykyä sekä parantaa tuottavuutta. Tavoitteena on pohtia keinoja, joilla lisätään työn tuottavuutta erilaisilla työpaikoilla sekä vaihtaa kokemuksia jäsenvaltioiden ja työmarkkinajärjestöjen toteuttamista tai suunnittelemissa toimista.

Kansainvälinen talouskilpailu ja väestön ikääntyminen korostavat aktiivisen työvoimapolitiikan merkitystä. On yhä tärkeämpää edistää työvoiman liikkuvuutta matalan tuotannon työpaikoista uusiin, korkeamman tuottavuuden tehtäviin.

Työn tuottavuutta ja työn laatua käsitellään epävirallisessa työ-, sosiaali- ja terveystieteiden ministerikokouksessa Helsingissä 6.–8. heinäkuuta 2006 ja sitä edeltävässä työmarkkinaosapuolten ja puheenjohtajamaiden troikan (Suomen, Saksan ja Portugalin) yhteisessä kokouksessa 6. heinäkuuta. Muun muassa työn hyvää organisointia ja työntekijöiden motivointia, työpaikoilla tehtävien sosiaalisten innovaatioiden merkitystä uuden teknologian käyttöönotossa, työvoiman osaamisen kehittämistä sekä aktiivisen työvoimapolitiikan merkitystä tarkastellaan työn tuottavuutta, työllisyyttä ja kilpailukykyä edistävinä tekijöinä.

Samoja teemoja käsitellään myös epävirallisessa työllisyyskomitean kokouksessa sekä ”Kohti korkeampaa tuottavuutta ja parempia työpaikkoja” -konferenssissa 16.–17. lokakuuta Espoossa. Konferenssissa pohditaan, miten tuottavuutta ja työn laatua voidaan parantaa eri politiikkalohkojen vuorovaikutuksella.

Kokouksessa pohditaan myös työmarkkinoilla aliedustettuna olevien ryhmien ja alhaisen tuottavuuden työpaikkojen työllisyyttä. Vaikka tuottavuuden nostaminen pitkällä aikavälillä luo uutta työtä, lyhyellä aikavälillä tuottavuusvaatimusten nosto myös aiheuttaa työttömyyttä niille työntekijöille, jotka eivät pysty sijoittumaan korkeamman tuottavuuden työpaikkoihin. Siksi tähän ryhmään on tarve kiinnittää erityistä huomiota. Konferenssissa tarkastellaan lisäksi EU:n, OECD:n ja ILO:n työllisyysstrategioiden eroja, yhtäläisyyksiä ja vaikuttavuutta.



Kuva © Kari Rissa

Jäsenmaat antavat lokakuussa 2006 Euroopan komissiolle Euroopan unionin kilpailukyvyyn kasvuun ja työllisyyteen keskittyvän Lissabonin strategian toimeenpanoa käsittelevät kansalliset uudistusohjelmansa. Syksyn aikana jäsenmaat tarkastelevat ja keskustelevat uudistusohjelmistaan ns. Cambridge Review -prosessissa. Komissio hyväksyy vuosittaisen edistysraporttinsa ennen joulukuun loppua.

## GLOBALISAATIORAHASTO

Suomen tavoitteena on saada aikaan jäsenvaltioita tasapuolisesti kohteleva päätös Euroopan globalisaatorahaston perustamisesta niin, että rahasto olisi käytettävissä vuoden 2007 alkupuolelta alkaen. Rahaston tarkoituksena on tukea globalisaation seurauksena työnsä menettäneiden työntekijöiden uudelleen työllistymistä.

## IHMISARVOINEN TYÖ

Ihmisarvoiset työolot luovat edellytykset työn tuottavuuden kasvattamiselle ja innovaatioiden syntymiselle myös kehitysmaissa. EU:n jäsenvaltiot ja työmarkkinajärjestöt voivat tukea EU:n, Kansainvälisen työjärjestön (ILO) sekä muun kansainvälisen yhteistyön yhteydessä ihmisarvoisten työolojen, työn tuottavuuden ja innovaatioiden edistämistä alhaisen tuottavuuden maissa.

Suomen tavoite on virittää keskustelua EU:n mahdollisuuksista edistää ihmisarvoista työtä maailmanlaajuisesti komission asiasta antaman tiedonannon pohjalta.

Kiihtyvä kansainvälisen työnjaon muutos on osoittautunut vaikeasti hallittavaksi. Mahdollisuudet tuotannon siirtoon maasta toiseen ovat helpottuneet. Myös tuotantokustannukset ovat alentuneet. Hyödyt uudesta joustavuudesta jakautuvat kuitenkin epätasaisesti. Suurin osa kehitysmaista ja yhä useammat kehittyneet teollisuusvaltiot eivät ole kyenneet mukauttamaan osaamistaan ja tuotantoaan niin, että maailmanlaajuisen markkina-alueen tarjoama työllisyyspotentiaali olisi saatu käyttöön. EU:n osalta kysymys on ennen kaikkea siitä, miten osaamiseen ja innovaatioihin perustuva kilpailukyky pystytään säilyttämään uudessa tilanteessa ja ylläpitämään samalla työelämän laatua.

Ihmisarvoisen työn ja työn tuottavuuden välistä positiivista vuorovaikutusta korostetaan Kansainvälisen työjärjestön työllisyysraportissa 2004–2005 sekä EU:n komission tiedonannossa ihmisarvoisesta työstä. Ihmisarvoiseen työhön kiinnitetään huomiota myös Suomen tasavallan presidentti Tarja Halosen johtaman, globalisaation sosiaalista ulottuvuutta ja globalisaation hallintaa pohtineen maailmankomission raportissa.

## TYÖOIKEUS

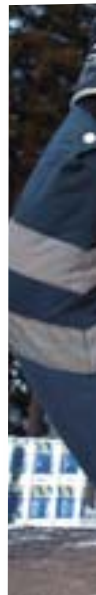
Suomen keskeinen tavoite työelämän sääntelyssä on työaikadirektiivin uudistaminen. Osana kokonaisratkaisua on tärkeää hyväksyä sääntelyä, joka turvaa osaltaan lääkärin riittävyyden jäsenvaltioissa.

Komissio antaa Suomen puheenjohtajakauden aikana vihreän kirjan työoikeuden tulevaisuudesta. Asiakirjassa käsitellään muun muassa uusia työn tekemisen muotoja sekä työmarkkinoiden joustavaa turvaa.

Suomen tavoitteena on tarjota jäsenvaltioille ja Euroopan tason työmarkkinajärjestöille mahdollisuus vaihtaa näkemyksiä teemasta.

Myös keskustelu lähetettyjä työntekijöitä koskevien työsuhteen ehtojen valvonnasta jatkuu Suomen kaudella. Komissio antoi soveltamisohjeen lähetettyjä työntekijöitä koskevasta direktiivistä tämän vuoden huhtikuussa.

Suomi on valmis aloittamaan komission mahdollisen uuden vuokratyödirektiiviesityksen käsittelyn vuokratyöntekijöiden aseman parantamiseksi Euroopassa. Tavoitteena on vuokratyöntekijöiden mahdollisimman yhdenmukainen suoja kaikissa jäsenvaltioissa.





Kuva © Kari Rissa

## TYÖSUOJELU JA TYÖTERVEYS

Suomen puheenjohtajakaudella käsitellään todennäköisesti direktiiviehdotusta työsuojelusäännösten raportoinnin yksinkertaistamiseksi. Komission ehdotusluonnoksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi raportoida komissiolle työympäristön puitedirektiivin ja sen nojalla annettujen erityisdirektiivien käytännön toimeenpanosta joka viides vuosi. Suomi haluaa edistää työsuojelulainsäädännön yksinkertaistamista ja tavoittelee direktiiviehdotuksen nopeaa käsittelyä ja hyväksymistä.

Puheenjohtajakaudella julkaistaan komission tiedonanto yhteisön uudeksi työsuojelu- ja työterveysstrategiaksi vuosille 2007–2012. Suomi haluaa ajaa aktiivisesti strategian laatimista ja toimeenpanoa.

## SOSIAALINEN SUOJELU JA SOSIAALITURVA

EU:n jäsenvaltiot hyväksyivät maaliskuussa 2006 avoimen koordinaation menetelmään perustuvan, virtaviivaistetun toimintamallin yhteistyölle sosiaalisessa suojelussa ja koheesiassa. Jäsenmaat toimittavat komissiolle vuosia 2006–2008 koskevan yhdistetyn raportin köyhyydestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä, eläkkeistä sekä terveyspalveluista ja pitkäaikaishoidosta syyskuun puoliväliin mennessä. Huomiota on kohdistettava Lissabonin strategian tavoitteiden toteuttamiseen sekä tehokkaampien ja vaikuttavampien työtapojen kehittämiseen kansallisella tasolla.

Työllisyys-, talous- ja sosiaalipoliittisia kysymyksiä on otettava huomioon tasapainoisesti Lissabonin strategian kansallisessa valmistelussa. Taloudellisen kasvun ja julkisten talouksien on oltava vakaalla pohjalla, jotta voisimme edistää myös sosiaalista koheesiota. Samoin on tunnistettava, että sosiaalinen koheesio tukee taloudellista kasvua.

Tulevaisuudessakin sosiaalisen osallisuuden edistämisen on oltava yksi Lissabonin strategian kivijaloista.

Suomen puheenjohtajakaudella järjestetään sosiaalisen suojelun korkean tason konferenssi 9.–10. marraskuuta aiheesta ”Euroopan kehittyvä sosiaalipolitiikka ja kansalliset mallit”. Konferenssissa tarkastellaan eurooppalaisen yhteistyön mahdollisuuksia ja reunaehtoja sosiaalipolitiikan alalla sekä hahmotellaan tasapainoa kansallisten mallien välille.

Komissio on julistanut vuoden 2006 erityiseksi työvoiman liikkuvuuden teemavuodeksi. Tätä ajankohtaista teemaa edistetään Suomen EU-puheenjohtajakaudella muun muassa poistamalla vapaan liikkuvuuden lainsäädännöllisiä esteitä. Käsittelyssä ovat esimerkiksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen sekä lisäeläkkeiden siirrettävyys.

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettu asetus 883/2004 korvaa

nykyisen koordinaatioasetuksen 1408/71. Komissio antoi ehdotuksen täytäntöönpanoasetukseksi 31.1.2006. Itävallan kaudella käsiteltiin osastot I ja II (yleiset säännökset ja sovellettavan lainsäädännön määrittäminen). Suomen puheenjohtajakaudella jatketaan käsittelyä osastosta III (eri etuusryhmiin sovellettavat erityissäännökset) ja pyritään saamaan käsiteltävä luku IV (eläkkeet). Ehdotus asetuksen 883/04 liitteeksi XI sisältää erityissäännökset jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen soveltamiseksi. Suomen tarkoituksena on jatkaa ehdotuksen käsittelyä täytäntöönpanoasetuksen kanssa rinnakkain. Suomen tavoitteena on saavuttaa asiasta osittainen yleisnäkemys TSTK-neuvostossa.

Komission ehdotus direktiiviksi lisäeläkkeiden siirrettävyydestä koskee lakisääteistä eläketurvaa täydentävien lisäeläkkeiden säilymistä työsuhteen päättyessä. Tavoitteena on edistää henkilöiden liikkuvuutta poistamalla liikkuvuuden esteitä, joita saattaa sisältyä

nykyisiin lisäeläkejärjestelmiin. Itävallan kaudella on kartoitettu keskeiset avoinna olevat kysymykset puheenjohtajan edistymisraportissa. Jatkotyössä on tärkeää löytää tasapaino työntekijän oikeuksien ja lisäeläkejärjestelmien toiminnan turvaamisen välillä. Suomen tarkoituksena on löytää ratkaisuvaihtoehdot keskeisiin avoinna oleviin kysymyksiin. Tavoitteena on käydä asiasta poliittinen keskustelu ja saavuttaa mahdollisesti jopa poliittinen yhteisymmärrys TSTK-neuvostossa.

Komissio antoi keväällä 2005 ehdotuksensa uuden, vuosia 2007–2013 koskevan perusoikeuksien ja oikeusasioden puiteohjelman perustamisesta. Tämän yleisohjelman osaksi ehdotettiin perustettavaksi erityisohjelma, jolla torjutaan väkivaltaa (Daphne) ja tiedotetaan väkivallan aiheuttamista ongelmista. Muutettu ehdotus väkivaltaohjelmaksi käsitellään Suomen puheenjohtajuuskaudella sosiaaliasiana ja tavoitteena on käsittelyn loppuunsaattaminen.

## SOSIAALINEN OSALLISUUS

EU:n sosiaalista syrjäytymistä vastaan suunnatun toimintaohjelman tarkoituksena on ollut tukea yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ymmärtämiseksi ja järjestää keskinäistä tietojen ja asiantuntijoiden vaihtoa. Vertaisarviointeja, tutkimusta ja seminaareja on järjestetty sekä erilaisia kehittämishankkeita on tuettu avoimen koordinaation puitteissa. Ohjelman toteutuksessa ovat olleet merkittävällä panoksella mukana sekä kansalliset että eurooppalaiset järjestöt ja niiden verkostot.

Vuosittain yhdessä puheenjohtajamaan ja komission kanssa järjestettävät pyöreän pöydän konferenssit ovat olleet merkittävä osa toimintaohjelmaa. Suomen puheenjohtajakaudella järjestetään 16.–17.10.2006 Tampereella viides eurooppalainen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen pyöreän pöydän konferenssi, joka on voimassaolevan ohjel-

makauden viimeinen. Katset kääntyvätkin jo tulevan Progress-ohjelman kaudelle, mutta samaan aikaan on syytä arvioida menneen kauden tuloksia.

## SOSIAALIPALVELUJEN TULEVAISUUS

Keskustelu sosiaalipalveluista on käynyt vilkkaana palveludirektiivin käsittelyn eri vaiheissa. Komissio antoi huhtikuun lopulla yleishyödyllisiä sosiaalipalveluja koskevan tiedonannon, jossa se pyrki määrittelemään sosiaalipalvelut sekä taloudelliset ja ei-taloudelliset yleishyödylliset palvelut ja tunnistamaan kriteereitä, joiden perusteella sosiaalipalvelujen yleishyödyllisyyttä arvioitaisiin.



Jäsenmaille ei esitetä lainsäädännöllisiä uudistuksia, vaan komissio tarjoaa niille puitteet yleishyödyllisyyden ja taloudellisen toiminnan määrittelyyn unionin tavoitteiden ja oikeuskäytännön kehityksen valossa. Puitteet jäävät yhä osittain avoimiksi ja täsmentynevät keskusteluissa, joita komissio käy eri toimijoiden, palvelunkäyttäjien ja jäsenmaiden kanssa.

Suomi pitää puheenjohtajanaan tarpeellisenä täsmentää tavoitteita, joita asetetaan yleishyödyllisistä sosiaalipalveluista Euroopan unionissa käytävälle keskustelulle. Olisi tärkeää selkeyttää sosiaali- ja terveyspalvelujen kansallisen päätösvallan ja yhteisöoikeuden välistä suhdetta erityisesti EY:n sisämarkkinasäännösten ja kilpailulainsäädännön soveltamisessa. Sosiaalipalveluiden käsitteistöä on selkeytettävä ja eri aloitteiden keskinäistä suhdetta selvitettävä ennen kuin mahdollisista jatkotoimenpiteistä sovitaan.



# TASA-ARVO



## NAISET JA VALTA

Naisten työllisyysasteen nostaminen on olennainen osa Lissabonin strategian tavoitteiden toteuttamista ja Euroopan kilpailukyvyyn nostamista. Naiset ovat useissa Euroopan maissa aliedustettuina työmarkkinoilla ja tekevät usein osapäivätyötä. Myös väestön ikääntymisen kasvattaa paineita saada naiset enenevässä määrin osaksi työvoimaa. Jotta nämä tavoitteet toteutuvat, on olennaisen tärkeää, että naiset osallistuvat myös päätöksentekoon sekä politiikassa että talouselämässä.

EU:n puheenjohtajuus ja yleisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden 100-vuotisjuhla osuvat Suomessa samalle vuodelle 2006. Suomi haluaa juhlistaa tätä merkittävää yhteensattumaa järjestämällä EU:n tasa-arvoministerien epävirallisen kokouksen ”Naiset ja Valta” teemasta 6.–7.10.2006 Helsingissä. Puheenjohtajan tavoitteena on tuottaa uutta sisältöä Euroopan unionissa käytävään keskusteluun naisten osallistumisesta poliittiseen ja taloudelliseen päätöksentekoon. Keskusteluissa tuodaan esille esimerkkejä kansallisista toimista. Tällaisia ovat esimerkiksi kiintiöjärjestelmät, joiden avulla edistetään naisten ja miesten tasapuolista osallistumista poliittiseen päätöksentekoon, tai hallitusohjelmiin kirjatut haasteet ja toimenpiteet naisten osallistumisesta taloudelliseen päätöksentekoon.

## MIEHET JA TASA-ARVO

Miesten ja tasa-arvon suhde on tasa-arvopoliitikassa uusi teema, jonka merkitys on kasvanut 2000-luvulla. Usein miesten ja tasa-arvon suhde ymmärretään lähinnä työn ja perheen yhteensovittamisen kautta. Suomen puheenjohtajakaudella teemaa lähestytään laajemmasta näkökulmasta. Päähuomio keskitetään politiikkaan; siihen mitä on tehty ja mitä tulisi tehdä miesten ja sukupuolten välisen tasa-arvon suhteen. Kaikkia tasa-arvopoliittisia kysymyksiä voidaan arvioida siitä näkökulmasta, millä tavoin ne liittyvät miehiin. Tarkoitus on keskustella pääteeman pohjalta työ- ja perhelämän yhteensovittamisesta, terveydestä, väkivallasta ja koulutuksen segregaatiosta.



Kuva © Jukka Säkkinen

Suomi järjestää 5.–6.10.2006 asiantuntijakonferenssin aiheesta Miehet ja tasa-arvo. Tavoitteena on lisätä ja laajentaa eri jäsenmaissa ja EU-tasolla käytävää tasa-arvopoliittista keskustelua niin, että se käsittäisi enenevässä määrin myös miehet. Kun kiinnitetään huomiota miesten toimintaan ja asenteisiin, voidaan samalla parantaa naisten asemaa. Myös ongelmiin, jotka koskevat erityisesti miehiä, täytyisi kiinnittää enemmän huomiota.

EU-tasolla ei ole tehty yleisiä linjauksia aihepiiristä. Puheenjohtajamaan tavoitteena on tuottaa neuvoston päätelmät konferenssin tulosten pohjalta.

## TASA-ARVOINSTITUUTTI

Tasa-arvotyö edellyttää laajaa tietopohjaa ja tietojen vaihtoa eri toimijoiden välillä. Perusteilla olevan Euroopan tasa-arvoinstituutin tehtävänä on tuen antaminen EU:n toimielimille, erityisesti komissiolle sekä jäsenvaltioille miesten ja naisten tasa-arvon edistämiseksi yhteisön toimivaltaan kuuluvilla aloilla. Instituutin perustaminen tukee EU:n toimielinten työtä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja auttaa tehostamaan työtä myös kansallisella tasolla.

On suunniteltu, että instituutti aloittaisi toimintansa vuoden 2007 alussa. Suomen tavoitteena on pysyä annetussa aikataulussa.

## PEKINGIN TOIMINTAOHJELMAN SEURANTA

Pekingin toimintaohjelman eli naisten aseman parantumisen toteutumista seurataan EU-tasolla vuosittain valittavien tasa-arvoindikaattoreiden avulla. Suomi laatii syyskauden 2006 aikana indikaattorit teemasta tasa-arvo ja institutionaaliset mekanismit.

Tavoitteena on aikaansaada vertailukelpoiset, lisäarvoa tuottavat indikaattorit ja edistää näin tasa-arvopolitiikan ja sen arvioinnin kehittämistä. Puheenjohtajamaan tavoitteena on tuottaa aiheesta neuvoston päätelmät.



Kuva © Kari Rissa

# TERVEYSPOLITIIKKA

22



Suomen puheenjohtajakauden terveystiikan yhteisiä nimittäjiä ovat asioiden käsittelyn horisontaalisuus ja sektoreiden välinen lähestymistapa. Tämä näkökulma on tuottanut tuloksia Suomen kansallisessa terveystiikassa. EU:lla on selkeä mandaatti edistää terveyttä ja ottaa huomioon terveysvaikutukset myös terveyssektorin ulkopuolella perustamissopimuksen 152 artiklan mukaisesti. Terveyden edistämisessä on tärkeää, että eri EU-instituutit toimivat yhdessä tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Terveys on arvo itsessään, mutta myös tärkeä talouskasvun moottori. Euroopan puhuessa globalisaatiosta ja väestörakenteen muutoksen haasteista myös terveysministeriöiden on aika osallistua keskusteluun. Terveyden edistäminen työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi ja työelämän laadun parantaminen ovat keskeisiä tekijöitä, kun pyritään työurien pidentämiseen Euroopassa. Työympäristö vaikuttaa paljon yksilön hyvinvointiin sekä fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen.

## TERVEYS KAIKISSA POLITIIKOISSA

Terveysvaikutusten arviointi ja terveysnäkökulmien huomioon ottaminen kaikessa Unionin päätöksenteossa on Suomen puheenjohtajakauden prioriteetti kansanterveyden alueella. Terveys kaikissa politiikoissa on tärkeä lähestymistapa, sillä eri politiikkalohkoilla tehtävät päätökset vaikuttavat terveyttä määrittäviin tekijöihin ja sitä kautta väestön terveyteen. Kansantautien vaaratekijät ovat suurelta osin samat ja tämä korostaa lähestymistavan tärkeyttä. Johdonmukaisella toiminnalla yli sektorirajojen voimme kohentaa väestön terveyttä pitkällä tähtäimellä, usein ilman lisäinvestointeja. Esimerkiksi alkoholia koskevilla päätöksillä voidaan vaikuttaa kulu- tukseen, millä taas on vaikutusta terveydelli- siin ja sosiaalisiin haittoihin.

Puheenjohtajakaudella järjestetään asiantuntijakonferenssi ”Terveys kaikissa politiikoissa” Kuopiossa 20.–21.9.2006. Konferenssin tulosten pohjalta valmistellaan päätelmäehdotus TSTK-neuvostoon.

## KANSANTERVEYSOHJELMA JA KULUTTAJANSUOJAOHJELMA

Unionin päätöksenteon lähtökohtana kansanterveydessä ja kuluttajapolitiikassa on parantaa kansalaisten kykyä tehdä parempia päätöksiä terveyttään koskevissa asioissa ja kuluttajana. Näiden alojen EU-ohjelmien tavoitteena on lisätä kansalaisten tietoa terveys- ja kuluttajaetujensa toteuttamiseksi sekä näiden intressien ottamista huomioon yhteisön päätöksenteossa.



Komission vuonna 2005 antaman ehdotuksen mukaan kansanterveys- ja kuluttajapoliittiset ohjelmat oli määrä yhdistää. Euroopan parlamentti ehdotti kuitenkin lausunnossaan ohjelman jakamista edelleen kahdeksi erilliseksi kokonaisuudeksi. Lisäksi ohjelma toteutetaan aiemmin kaavailtua selvästi pienemmällä rahoituksella. Komissio onkin tehnyt muutetun ehdotuksen kansanterveysohjelmaksi ja kuluttajansuojaohjelmaksi vuosiksi 2007–2013. Kansanterveysohjelmalle on ehdotettu kolme päätavoitetta: kansalaisten terveysturvan parantaminen, terveyden edistäminen tukemalla varallisuuden ja solidaari-

suuden kasvua sekä terveystiedon levittäminen. Ehdotuksessa on haluttu korostaa vaikuttamista tärkeimpiin terveyden taustekijöihin, terveysdeterminantteihin, tautikohtaisen lähestymistavan sijaan. Terveysjärjestelmiä koskevat selvitykset ja vertailut on yhdistetty muihin toimiin, ja samalla kavennettu niille kaavailtua taloudellista tukea.

Suomen tavoitteena on saattaa kansanterveysohjelman ensimmäinen käsittely päätökseen ja saavuttaa neuvostossa poliittinen yhteisymmärrys.



## TARTTUVIEN TAUTIEN EHKÄISY JA TORJUNTA

Maailman terveysjärjestön yleiskokous hyväksyi vuonna 2005 uuden kansainvälisen terveys-säännösten, jonka tavoitteena on ehkäistä ja valvoa kansainvälisiä tautiepidemioita ja luoda edellytykset niiden torjumiseen. Säännöstö määrittelee WHO:n ja jäsenvaltioiden roolin uhkatilanteen havaitsemisessa ja siitä ilmoittamisessa. Keskeistä uudistuksessa on, että tiedonantovelvollisuus ei rajoitu nimettyihin tauteihin.

Tiedonvaihtoa EU-maiden pandemia-varautumisesta jatketaan yhteistyössä EU:n tartuntatautien seuranta- ja valvontakeskuksen kanssa. Yksi keskeisimmistä ajankohtaisista yhteistyökysymyksistä koskee mahdollisuuksia perustaa EU:n yhteinen lääkevarasto, jonka tarkoituksena olisi valmiusvarastona täydentää jäsenvaltioiden omia lääkevarastoja taudin

mahdollisesti puhjetessa. EU toimii läheisessä yhteistyössä WHO:n kanssa pandemian torjunnassa.

HIV/AIDS:in vastainen taistelu jatkuu EU:n merkittävällä tuella sekä EU:n sisällä, lähialueilla että globaalisti. Suomi pitää ai-hetta esillä muun muassa Aasian ja Euroopan maiden huippukokouksen (ASEM6) agendalla sekä huumausainepolitiikkaa käsittelevän sosiaali-, terveys- ja poliisisektorien yhteistyökokouksen ”Moving forward Together” yhteydessä 6.–7.9.2006. Huumausainepolitiikassa erityisenä painopisteenä on yhteistyön tehostaminen EU:n itänaapureiden kanssa.

## LÄÄKKEET JA LÄÄKINNÄLLISET LAITTEET

Suomi jatkaa puheenjohtajakaudellaan lainsäädäntöaloitteiden käsittelyä. Agendalla on mm. ehdotus asetukseksi pitkälle kehitetyssä terapiassa käytettävistä lääkkeistä sekä lääkinnällisiä laitteita koskevien direktiivien uudistaminen.

Keskeistä pitkälle kehitetyssä terapiassa käytettävistä lääkkeistä annettussa asetusehdotuksessa on, että geeni- ja solulääkkeiden lisäksi kudosteknologiatuotteet otettaisiin lääkkeiden myyntilupamenettelyn piiriin. Asiaa käsitellään neuvoston lääketyöryhmässä ja TSTK-neuvostossa. Suomen puheenjohtajakaudella pyritään neuvostossa poliittiseen yhteisymmärrykseen.

Lääkinnällisiä laitteita koskevien direktiivien uudistamisella pyritään selkiyttämään säädöksiä, jotta laitteiden käytön turvallisuutta voidaan lisätä ja tiukentaa laitteiden markkinoille saamisen edellytyksiä. Tämän ehdotuksen yhteydessä joudutaan pohtimaan rajausta asetusehdotukseen biologista alkuperää olevien materiaalien osalta. Suomen puheenjohtajakaudella pyritään direktiivin hyväksymiseen neuvoston ensimmäisessä luennassa.

Suomen kaudella kokoontuu lääkefoorumi. Foorumin tarkoituksena on määrittää strateginen suunta lääkkeitä ja kilpailukykyä käsittelevän G 10 -työryhmän jälkeiselle työlle. Syyskuun lopussa järjestettävässä ministerikokouksessa ovat esillä G 10 -proessin jatkotoimet, tutkimustoimintaan panostaminen ja potilasinformaatio.

## TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT

Terveellisen ruokavalion ja liikunnan edistäminen, alkoholihaittojen ehkäisy ja torjunta sekä WHO:n tupakkapuitesopimus ovat avainasemassa, kun EU:n jäsenvaltioissa pyritään kohti terveellisempiä elämäntapoja. Suomi haluaa puheenjohtajakaudellaan edistää aktiivisesti näiden kysymysten käsittelyä.

Komissio käynnisti ruokavaliota ja liikuntaa koskevalla vihreällä kirjalla laajan kuulemisprosessin, jonka tavoitteena on tämentää yhteisön mahdollisuuksia osallistua terveellisen ruokavalion ja liikunnan edistämiseen. Sopivia jatkotoimia pohditaan neuvostossa ja komissiossa tämän vuoden aikana.

Komissio antanee tänä vuonna tiedonannon myös yhteisön strategiasta alkoholihaittojen torjumiseksi. Alkoholi on koko yhteiskunnan hyvinvointiin vaikuttava kysymys kaikissa jäsenvaltioissa.

WHO:n kansainvälisen tupakoinnin torjunnan puitesopimuksen toimeenpanosta päättää osapuolikokous. Sen ensimmäinen kokous järjestettiin vuonna 2006 Genevessä. Kokous päätti valmistella lisäpöytäkirjat tupakkatuotteiden laittoman kaupan vastustamisesta ja rajojen yli tapahtuvan mainonnan ja myynninedistämisen kieltämisestä sekä laatia ohjeet, joilla suojataan tahattomalta tupakan savun altistukselta. Lisäksi sovittiin tupakkatuotteiden ainesosien ja niiden palamistuotteiden tutkimisesta ja mittaamisesta. Seuraava osapuolikokous on vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla. Suomen puheenjohtajakaudella pyritään edesauttamaan asetettujen tavoitteiden toteutumista. Neuvottelumandaatin laajentamisesta päätetään komission uuden ehdotuksen pohjalta.

## MIELENTERVEYS

Mielenterveys nostettiin osaksi yhteisön kansanterveysagendaa Suomen edellisellä puheenjohtajakaudella vuonna 1999. Komissio julkaisi mielenterveyden vihreän kirjan lokakuussa 2005. Kirjassa määritellään EU-tason toimia, joilla voidaan edistää väestön mielenterveyttä. Vihreän kirjan julkaiseminen käynnisti avoimen konsultaatioprosessin, jonka tuloksena komissio aikoo julkaista tiedonannon mielenterveydestä Suomen puheenjohtajakauden aikana. Tavoitteena on edistymisraportti TSTK-neuvostolle.



Kuva © Tea Reijomaa

# TAPAHTUMAKALENTERI HEINÄKUU–JOULUKUU 2006

(tapahtumakalenterin tiedot saattavat muuttua)

Aika	Kokous	Paikka	Järjestäjä	
»	<b>NEUVOSTON VIRALLISET KOKOUKSET</b> 30.11.–1.12.2006	Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto	Bryssel	STM, TM
»	<b>EPÄVIRALLISET MINISTERIKOKOUKSET</b> 6.–8.7.2006 6.–7.10.2006	Epävirallinen työ-, sosiaali- ja terveysministereiden kokous Epävirallinen tasa-arvoministerikokous	Helsinki Helsinki	TM, STM, EUP STM, EUP
»	<b>HUIPPUKOKOUKSET</b> 10.–11.9.2006 20.10.2006 20.10.2006 14.–15.12.2006	Asem 6 -huippukokous (Asia – Europe Meeting) Kolmikantainen sosiaalinen huippukokous Epävirallinen valtionpäämiestapaaminen Eurooppa-neuvosto	Helsinki Lahti Lahti Bryssel	VNK, UM VNK VNK VNK
»	<b>KONFERENSSIT</b> 6.–7.9.2006 20.–21.9.2006 5.–6.10.2006 16.–17.10.2006 16.–17.10.2006 6.–7.11.2006 9.–10.11.2006 16.–17.11.2006 22./23.11.2006	"Moving forward Together" – Huumausainepoliittinen sosiaali-, terveys- ja poliisisektorin yhteistyökokous Terveys kaikissa politiikoissa -asiantuntijakonferenssi Miehet ja tasa-arvo -asiantuntijakonferenssi Kohti korkeampaa tuottavuutta ja parempia työpaikkoja -konferenssi Köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen pyöreän pöydän kokous Elinikäisen ohjauksen konferenssi Euroopan kehittyvä sosiaalipolitiikka ja kansalliset mallit -asiantuntijakonferenssi Euroopan sosiaalirahasto-konferenssi Yritysten yhteiskuntavastuu -konferenssi	Turku Kuopio Helsinki Espoo Tampere Jyväskylä Helsinki Saariselkä Bryssel	STM, SM, EUP, Stakes, KRP, Euroopan komissio STM, Stakes, KTL, TTL, WHO, EUP, Euroopan komissio STM, Euroopan komissio TM, Euroopan komissio STM, Stakes, EAPN, STKL, Euroopan komissio OPM, TM, Euroopan komissio STM, Euroopan komissio TM, Euroopan komissio, Puolan ESR -hallinto-viranomainen KTM, TM, Euroopan komissio

Aika	Kokous	Paikka	Järjestäjä
<b>» TYÖKOKOUKSET</b>			
6.-7.7.2006	Terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista vastaavien viranomaisten kokous (CA Meeting Medical Devices)	Tampere	Lääkelaitos
4.-5.9.2006	Eläinlääketyöryhmien kokoukset (CVMP+CMD(v))	Helsinki	Lääkelaitos
6.-7.9.2006	Lääkevirastojen päälliköiden kokous (HMA Meetings)	Helsinki	Lääkelaitos
13.-15.9.2006	Kansainvälinen Design for All -konferenssi	Rovaniemi	Stakes
14.-15.9.2006	Research Benefits for Ageing Population: Dissemination Conference for European Research Results	Helsinki	Stakes, Euroopan komissio
14.-15.9.2006	Nanotechnologies – Safety for Success	Espoo	STM, Technopolis Ventures Ltd.
22.-23.9.2006	Hammashuoltopäälliköiden kokous	Helsinki	STM, Euroopan komissio
25.-26.9.2006	Tasa-arvon korkean tason ryhmän kokous	Helsinki	STM, Euroopan komissio
2.-3.10.2006	The Future of Employment in Social Care in Europe	Helsinki	TTL, Stakes, European Foundation
4.10.2006	Men and Families –pre seminar	Helsinki	Väestöliitto
10.-11.10.2006	Ihmislääkekomiteoiden kokoukset (CHMP+COMP+CMD(h))	Helsinki	Lääkelaitos
12.-13.10.2006	Hoitotyön johtajien kokous (CNO)	Helsinki	STM, Euroopan komissio
12.-13.10.2006	Lääkintäpäälliköiden kokous (CMO)	Helsinki	STM, Euroopan komissio
12.-13.10.2006	MISSOC –asiantuntijaverkoston kokous (Mutual Information System on Social Protection)	Helsinki	STM, Euroopan komissio
12.-13.10.2006	European Seminar – Healthy Ageing	Helsinki	Folkhälsans Förbund
17.-18.10.2006	Epävirallinen työllisyyskomitean (Emco:n) kokous	Espoo	TM
17.-18.10.2006	Social Rights and Market Freedoms – Is Better Balance Possible?	Tampere	STKL, Social Platform, EAPN
18.-21.10.2006	WHO European Healthy Cities Network Meeting: Local Governments for Health and Equity	Turku	Stakes, Turun kaupunki
23.-24.10.2006	Johtavien työsuojelutarkastajien komitean kokous (SLIC)	Helsinki	STM, Euroopan komissio
25.-26.10.2006	Kansanterveyden korkean tason komitean kokous (HLCH)	Helsinki	STM, Euroopan komissio

Aika	Kokous	Paikka	Järjestäjä
6.-7.11.2006	MISEP-verkoston (Mutual Information System on Employment Policies) kokous	Hämeenlinna	TM, Euroopan komissio
6.-7.11.2006	Euroopan vertailevan tulo- ja elinolotutkimuksen uudet kysymykset ja haasteet	Helsinki	Tilastokeskus, Eurostat
8.11.2006	Sosiaalisen suojelun komitean kokous (SPC)	Helsinki	STM, Euroopan komissio
21.11.2006	Lapsipoliittinen virkamieskokous	Helsinki	STM, Euroopan komissio
22.-24.11.2006	Toimivaltaisten kemikaaliviranomaisten kokous	Helsinki	STM, Euroopan komissio
23.-24.11.2006	EU-maiden kansanterveyslaitosten johtajien kokous	Helsinki	KTL
29.-30.11.2006	Lääkevirastojen päälliköiden kokous (HMA Meetings)	Helsinki	Lääkelaitos
4.-5.12.2006	Työllisyyspääjohtajakokous	Lahti	TM, Euroopan komissio
4.-5.12.2006	Conference on Pensioner Poverty	Helsinki	Stakes, European Centre for Social Policy and Research, Kela, Eläketurvakeskus, Euroopan komissio
11.-12.12.2006	Restoratiivinen oikeus ja rikosasioiden sovittelu -seminaari	Helsinki	OM, STM, Rikosasiain sovittelun neuvottelukunta
» Muita 1.7.-31.12. järjestettäviä tilaisuuksia sekä ennen puheenjohtajakauden alkua 29.-30.6. järjestettävä konferenssi			
29.-30.6.2006	Health in the World of Work-konferenssi	Espoo	STM, TTL
3.-5.7.2006	YK:n ECOSOCin korkean tason segmentti tuottavasta työllisyydestä ja ihmisarvoisesta työstä	Geneve	YK:n ECOSOC (Economic and Social Council)
3.-5.9.2006	ASEM-työministerikokous	Potsdam	Saksa
29.9.2006	Lääkefoorumi	Bryssel	Euroopan komissio
13.-14.11.2006	Barcelonan prosessin naisten yhteiskunnallisen roolin vahvistamista käsittelevä ministerikokous (EUROMED)	Istanbul	UM, STM
30.11.2006	The European Day of Patients' Rights	Bryssel	Active Citizenship Network
4.-5.12.2006	Ihmisarvoinen työ (Decent work) -konferenssi	Bryssel	Euroopan komissio
11.-12.12.2006	Työvoiman liikkuvuuden teemavuoden päätöseminaari	Lille	Ranska, Euroopan komissio
14.12.2006	European Conference CPD Improving Health Care	Luxemburg	CPME



## Lyhennykset

EAPN = European Anti Poverty Network

EUP = EU-puheenjohtajuussihteeristö

Kela = Kansaneläkelaitos

KRP = Keskusrikospoliisi

KTL = Kansanterveyslaitos

KTM = Kauppa- ja teollisuusministeriö

OM = Oikeusministeriö

OPM = Opetusministeriö

SM = Sisäministeriö

Stakes = Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

STKL = Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto

STM = Sosiaali- ja terveysministeriö

TM = Työministeriö

TTL = Työterveyslaitos

UM = Ulkoministeriö

VNK = Valtioneuvoston kanslia

WHO = World Health Organisation

Kuva © Kalevi Koskela



# YHTEYSTIEDOT



SOSIAALI- JA  
TERVEYSMINISTERIÖ

Pirjo Pietilä  
EU-avustaja (sosiaalipolitiikka)  
Puh. +358 9 160 74621  
Faksi: +358 9 650 442  
Sähköposti: eu2006@stm.fi

Tuomas Leppo  
EU-avustaja (terveys)  
Puh. +358 9 160 74203  
Faksi: +358 9 650 442  
Sähköposti: eu2006@stm.fi

Barbro Söderlund  
Tiedottaja  
Puh. +358 9 160 73124  
Faksi: +358 9 160 74328  
Sähköposti: eu2006@stm.fi



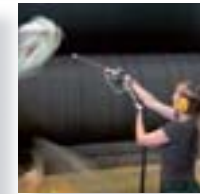
TYÖMINISTERIÖ

Anna Bruun  
EU-avustaja  
Puh. + 358 10 60 48014  
Faksi: +358 10 60 48013  
Sähköposti: eu2006@mol.fi

Mikko Myller  
Tiedottaja  
Puh. + 358 50 396 0074  
Faksi: +358 10 60 48059  
Sähköposti: mikko.myller@mol.fi



Esitteen työaiheiset kuvat ovat STM:n järjestämän valokuvakilpailun satoa. Kilpailu oli osa Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston vuoden 2006 Nuoret ja työ -turvallisuuskampanjaa.





SOSIAALI- JA  
TERVEYSMINISTERIÖ

PL 33, 00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite:

Meritullinkatu 8, Helsinki

Vaihde: (09) 16001

Faksi: (09) 160 74126

Sähköposti: eu2006@stm.fi

Henkilön sähköposti:

etunimi.sukunimi@stm.fi

www.stm.fi



TYÖMINISTERIÖ

PL 34, 00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoitteet:

Eteläesplanadi 4, Mikonkatu 4, Helsinki

Vaihde: 010 60 4001

Faksi: 010 60 48990

Sähköposti: eu2006@mol.fi

Henkilön sähköposti:

etunimi.sukunimi@mol.fi

www.mol.fi